

KURUMSAL VE ENTEGRE RAPORLAMA: BİR ARAŞTIRMA

Eda KÖSE*

Tuğba ÇETİNEL**

Özet

Günümüzde finansal raporlar, kurumsal raporlar, sürdürülebilirlik raporları, faaliyet raporları gibi finansal ve finansal olmayan işletmeyle ilgili bilgi içeren raporlar, işletmeler hakkında doğru kanaat oluşturmak isteyen bilgi kullanıcılarının ihtiyacını karşılamak yerine bilgi karmaşıklığına yol açmıştır. Uzun ve detaylı olan kurumsal raporların, yeni raporlar eklenmesiyle birlikte daha da uzaması bilgi kullanıcılarının önemli bilgileri ayırt edebilmelerini zorlaştırmıştır. Bilgi kullanıcılarının işletmeyle ilgili ihtiyacı anlamlı, karşılaştırmalı, anlaşılır, güvenilir ve öz bilgi elde edebilmektir. Ayrıca işletmelerin birbirlerinden farklı standartlar ve formatlarda raporlama yapmaları birbiri ile bağımsız, birbirini tekrarlayan ve karmaşık bilgilerin çoğunlukla geçmiş performansa yönelik olması işletmelerin geleceği ile ilgili öngöründe bulunmayı zorlaştırmaktadır. İşletmelerin finansal ve finansal olmayan bilgileri tek bir raporda sunulmasını sağlamak amacıyla ortaya çıkarılan yeni raporlama entegre raporlamadır. Entegre raporlama, işletmenin finansal ve finansal olmayan bilgilerini tek rapor olarak sunmaktadır. Entegre raporlama, operasyonel veya işlemsel odak olmaktan ziyade stratejik odaklanma; kısa vadeli görünüm yerine uzun vadeli bilgi sunmak; finansal raporlama verileri ya da denetim uygunluğundan ziyade işletme performans ölçümleri hakkında bilgi vererek bütünüyle bir rapor sunmaktadır. Çalışmamızda, kurumsal ve entegre raporlama kavramını, entegre raporlamanın ortaya çıkışını ve gelişimi hakkında bilgi vererek, etkin bir entegre raporunu içeriğini neler oluşturduğu incelenecektir.

* Arş. Gör, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, edakose@nevsehir.edu.tr

** Doktora Öğrencisi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme ABD, tuba.14_@hotmail.com

Anahtar Kelimeler: Kurumsal Raporlama, Entegre Raporlama, Finansal Raporlama, Sürdürülebilirlik.

CORPORATE AND INTEGRATED REPORTING: A RESEARCH

Abstract

Nowadays, reports of financial and non-financial nature containing information about businesses such as financial reports, corporate reports, sustainability reports and activity reports have caused confusion about information instead of meeting the needs of information users who want to make an accurate judgment on businesses. The issue that corporate reports which are already long and detailed are lengthened even more by addition of new reports, made is harder for information users to distinguish important information. The need for information users is to be able to obtain meaningful, comparative, comprehensible, reliable and essential information about the business. Additionally, businesses' usage of different standards and formats in reporting, and that the unrelated, repetitive and complex pieces of information are usually related to performance in the past, make it more difficult to make a prediction about the future of businesses. Integrated reporting is a new method of reporting established with the aim of having businesses present their financial and non-financial information on a single report. Integrated reporting presents the financial and non-financial information on the business in a single report. Integrated reporting is strategy-based instead of having an operational or computational orientation; it provides long-term information instead of short-term; it describes performance measurements of the business instead of financial reporting data or suitability for auditing, and presents a comprehensive report. Our study will provide information about the concept of corporate and integrated reporting, and emergence and development of integrated reporting, and it will investigate what forms an effective integrated report.

Key Words: Corporate Reporting, Integrated Reporting, Financial Reporting, Sustainability.

GİRİŞ

Günümüz iş dünyasında işletmelerin küreselleşme ve kurumsal yönetim perspektifine dayalı olarak paydaşların bilgi ihtiyacı artmış, sürdürülebilirlik çerçevesinde yeni yaklaşımlar ortaya çıkmıştır. İşletmelerin sürdürülebilir iş uygulamalarını sağlaması, kaynakların etkin ve verimli bir şekilde tahsis etmek, yatırımcılar için canlı bir iklime teşvik etmek, şeffaf, etik, kaliteli ve gerçeğe uygun bilgilerin sunmasına bağlıdır. Başlangıçta işletme ile ilgili bilgileri ağırlıklı olarak kurumsal finansal raporlardan elde edilirdi. Paydaşlarının güvenini kazanarak pazarda itibar elde etmek isteyen işletmelerin; sosyal, çevresel ve ekonomik etkilerini tespit etmesi, izlemesi ve raporlaması, uzun vadeli taahhütlerde bulunması yönünde beklentiler artmıştır. Başta yatırımcılar olmak üzere paydaşların değişen bu beklentileri işletmelerin paydaşlarına ve topluma karşı sorumluluklarını yeniden tanımlamaya, paydaşlarının ihtiyaçlarına çözüm sunacak yeni bir raporlama geliştirmeye itmiştir. İşletmelerin finansal-finansal olmayan bilgilerinin tek raporda sunulması amacıyla ortaya çıkan entegre raporlama, son on yılda kurumsal raporlamanın "evrimi" nin son kısmını oluşturur; bu gelişmeler, paydaşlara bilgi sağlanmasını genişleten gelişmeler üzerine kurulmuştur.

2008/2009 finansal krizden sonra finansal olmayan raporlamaya olan talebin artması dikkate alındığında, entegre raporlama, yönetim kontrolü ve paydaş ilişkileri yönetiminde kilit rol oynamaktadır. Entegre

düşüncenin bir sonucu olarak ortaya çıkan entegre raporlama, geleneksel finansal muhasebe ile sürdürülebilirlik ve kurumsal yönetim konularını birleştirerek modern işletme raporlamasının yararlılığını arttıracaktır. Entegre raporlama, bir işletmenin stratejisi, yönetimi, performansı ve geleceği ile ilgili finansal bilgileri; faaliyette bulunduğu ticari, sosyal ve çevresel finansal olmayan bilgileri bir araya getirerek sürdürülebilirlik muhasebesi için küresel olarak kabul edilmiş bir çerçeve yaratmayı amaçlamaktadır. Entegre raporlama kavramının altında yatan temel amaç, bir işletmenin finansal ve finansal olmayan bilgileri bütünüyle içeren finansal rapor ve sürdürülebilirlik raporunu tek bir belgede birleştirerek kurumsal raporlamada gelecek trendin faydalarına odaklanmıştır.

Kurumsal raporlamanın gelişiminde bir sonraki aşamada entegre raporlamanın ortaya çıkması sonucunda; rapor edilen bilgilerin değişmesi, paydaşlarla bilgi toplama, analiz etme ve paylaşma biçimindeki değişiklik, bilginin karmaşıklığını azaltmıştır. Bu çalışmada, kurumsal raporlama için yeni ve etkili bir geleceği olan entegre raporlama kavramının ortaya çıkışı ve etkin bir entegre raporun içeriği nelerin oluşturduğu incelenecektir.

1. KURUMSAL RAPORLAMA KAVRAMI

1.1. Kurumsal Raporlamanın Tanımı

Kurumsal raporlamada finansal bilgiler ile finansal olmayan bilgiler bir arada bulunmaktadır. Finansal durumdan kaynaklanmayan bilgiler marka, pazar payı, müşteri memnuniyeti gibi bilgileri içermektedir. Kurumsal raporlama sermaye piyasasında rol alan yatırımcıları değişik yönlerden etkilemektedir. Bu etkiler incelendiğinde;

sermaye piyasalarında rol alan yatırımcılar karar aşamasında zamanında ve güvenilir bilgilere ihtiyaç duyarlar. Aynı zamanda bu bilgilerin anlaşılır olması gerekir. İşletmelerin yönetim kurullarının ve bağımsız denetçilerin sunulan bilgilerin kalitesini maksimum hale getirmek bakımından sorumlulukları bulunmaktadır. Bu bilgiler işletmeye yatırım yapma kararını alma aşamasında yatırımcılar açısından önemlidir, menfaat sahipleri açısından ise işletmeyle iş yapma kararlarında bu bilgileri göz önünde bulundururlar (Sipahi ve Arsoy, 2010: 53).

Kurumsal raporlama, çalışan, yatırımcı, müşteri gibi taraflara bir işletmeyle işlem yapmak için ihtiyaç duydukları bilgileri sağlamayı amaçlamaktadır. Bu, kurumsal raporlamanın "bilgi işlevi" olarak adlandırılabilir. Kurumsal raporlama hizmetleri başka bir işlevi, "dönüştürme fonksiyonu" olarak adlandırılabilir. Bilgi işlevi, karşı taraflardan hiçbir geri bildirim almayacağını varsaymakla birlikte, dönüşüm işlevi, karşı taraflardan etkileşime izin vererek bu varsayımı rahatlatmaktadır (Eccles ve Serafeim, 2014: 2).

1.2. Kurumsal Raporlama da Tedarik Zinciri

Kurumsal raporlama tedarik zinciri, yatırımcılara ve diğer paydaşlara raporlanan finansal tabloları hazırlayan işletme yöneticileri ile başlamaktadır (Dipiazza ve Eccles, 2002: 2). Kurumsal Raporlama tedarik zinciri, finansal bilgilerin üretim aşamasından tüketicinin aşamasına kadar yer alan bütün katılımcıları kapsamaktadır (Sipahi ve Arsoy, 2010: 53).

Şekil 1: Kurumsal Raporlama Tedarik Zinciri

Kaynak: SİPAHİ, B. & ARSOY, A. P. “Finansal Raporlamada Yeni Yaklaşımlar-New Approaches In Financial Reporting”, Öneri Dergisi, 9(33), 2010, 54

Katılımcılar birbirleriyle işbirliği yapmakla yükümlüdür. Yönetim paydaşların değer yaratacak kararlar verebilmesi için doğru bilgilendirilmesinden sorumludur. Analistler rapor edilen bilgileri, yatırımcıların kararlarını doğru şekilde alabilmeleri için yüksek kalitede araştırma teknikleriyle işletmenin performansını ve geleceğini değerlendirmekten sorumludurlar. İşletmeye yatırım yapan ortaklar ve diğer bilgi kullanıcıları kurumsal bilgileri ve analizleri karar almada kullanmaktadır (Dipiazza ve Eccles, 2002: 5).

Kurumsal raporlama tedarik zincirinin aşamalarında yer alan tüm faaliyetlerde standart belirleyici kurumlar, piyasa düzenleyici kurumlar ve teknoloji olanakları taraflarla birliktedir. Tedarik zincirinin tüm kullanıcıları, teknolojik olanaklardan destek alarak, kullanıcıların görevlerini yerine getirmek için, muhasebe ve denetim standartlarını düzenleyen kurumların ve sermaye piyasasını düzenleyici kurumların belirlediği kurallara göre hazırlamak zorundadır (Sipahi ve Arsoy, 2010: 55).

2. ENTEGRE RAPORLAMA: KURUMSAL RAPORLAMAYA YENİ BAKIŞ

2.1. Entegre Raporlamanın Tanımı

Entegre raporlama finansal ve sürdürülebilir raporları bir araya getiren ve sonuçları bütünleştiren bir raporlama tipidir. Entegre raporlar, stratejik amaçlar, ekonomik performans ve yönetimle ilgili gerçek ve özet bilgi veren raporlardır (Topçu ve Korkmaz, 2015: 3). Entegre raporlama ile ilgili birçok tanım bulunmaktadır. Bu tanımlar genel

anlamda birbirine benzemektedir ve entegre raporlamanın anlamı halen gelişmektedir.

King Raporu entegre raporlamayı, işletmenin hem finansal hem de sürdürülebilirlik performansının bütüncül ve entegre bir sunumu olarak tanımlamaktadır.

Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi (IIRC)'ne göre entegre raporlama, bir kuruluşun içinde yer aldığı dış çevre bağlamında stratejisi, yönetimi, performansı ve gelecek faaliyetleriyle ilgili kısa, orta ve uzun vadede nasıl değer yarattığının kısa ve öz bir şekilde sunulmasıdır (Aras ve Sarıoğlu, 2015: 42).

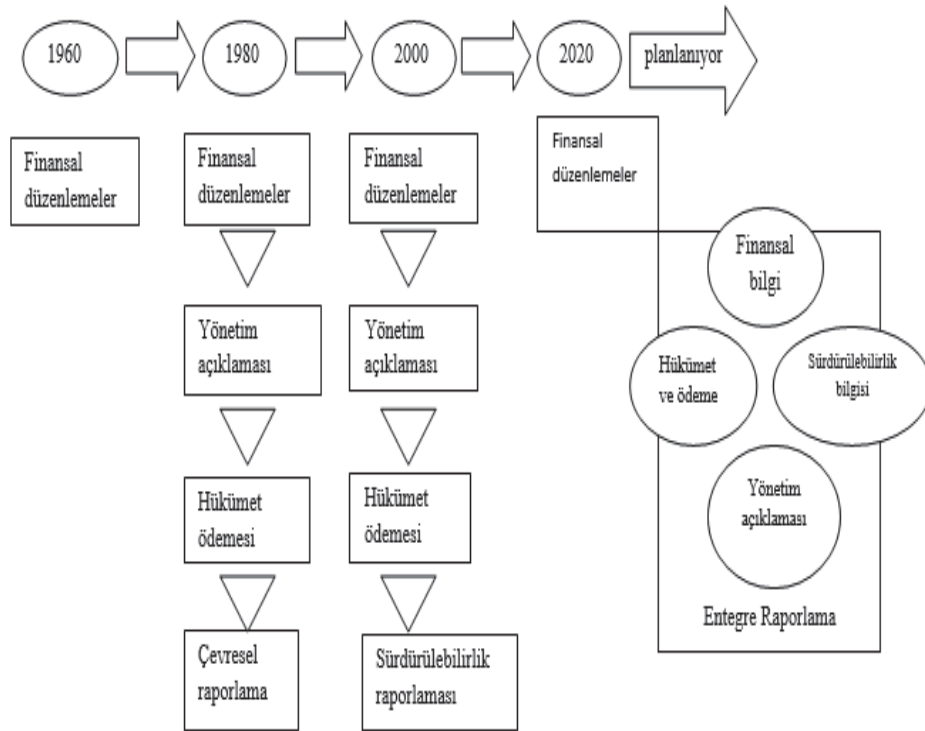
Entegre raporlama işletme faaliyetlerinin sosyal, ekonomik ve çevresel sonuçlarının bir bütün olarak raporlanması gerektiği düşüncesinden oluşmaktadır. Entegre raporlama; kuruluşun stratejisi, yönetimi, performansı ve gelecekte beklenenlerinin kısa, orta ve uzun vadede nasıl değer yarattığının kısa ve öz tek rapor olarak sunulmasıdır. (Altınay, 2016: 57). Kısa bir deyişle entegre raporlama yoluyla, işletmeleri analiz etmek ve değerlendirmek için gerekli olan çeşitlendirilmiş bilgiler kısaca açıklanmaktadır (Villiers vd. 2014: 1053).

2.2. Entegre Raporlamanın Tarihsel Gelişimi

Finansal kayıtlar tarımsal ticaret faaliyetlerinin kaydedilmesiyle başlamıştır. Yasal zorunluluk olarak başlaması ABD'de 1930 yılında gerçekleşmiştir. ABD'de yaşanan Büyük Buhran'dan itibaren yatırımcıların işletmelere ve borsaya olan güvenleri sarsılmıştı. Bu nedenle ABD Genel Kabul Görmüş Muhasebe Standartları'nı (USGAAP) yayınlamış ve ABD Menkul Kıymetler ve Borsa Komisyonu'nu (SEC) kurmak suretiyle borsaya kote işletmelerin finansal verilerini

yayınlanmasını mecbur kılmıştır. Farklı ÷lkelerde de buna benzer kanun ve standartlar çıkarmaya başlamışlar ve böylece ÷lkeler arasındaki raporlama standartlarındaki farklılıklar ortaya çıkmıştır. Hem uluslararası ticaret ve yatırımların artması hem de yatırımcıların daha doğru karşılaştırma yapabilmeleri amacıyla 1973 senesinde Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (IASC) tarafından ‘‘Uluslararası Muhasebe Standartları’’ (International Accounting Standards – IAS) oluşturulmuştur. Bu standartlar da 2001 senesinde güncel haline getirilerek çoğu ÷lkede ortak raporlama dili olarak kabul gören ‘‘Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (International Financial Reporting Standards – IFRS)’’ adını almıştır (Bdeyri ve Kısa, 2016: 183).

Şekil 2: Kurumsal Raporlamanın Gelişimi

Kaynak: ALTINAY, A.T. “Entegre Raporlama Ve Sürdürülebilirlik Muhasebesi”, Journal of Süleyman Demirel University Institute of Social Sciences Year, 3(25), 2016, 58.

Kurumsal raporlamada entegre raporlamanın tarihine bakıldığında 1970 yılından sonra ortaya çıktığı söylenebilir. Birleşik Krallık Muhasebe Standartları Yönlendirme Komitesi (UK Accounting Standards Steering

Committee) tarafından 1975 yılında yayınlanan ‘The Corporate Report’, raporlar hazırlanırken sadece paydaşların ve finans yöneticilerinin bakış açısından değil aynı zamanda tüm rapor kullanıcıların ihtiyaçlarına yönelik entegre anlayışa sahip olmak gerektiğini vurgulamıştır. 1990’lı yıllardan itibaren entegre raporlama ile ilgili birçok akademik çalışma yapılmıştır (Kaya vd, 2016: 86). Ana faaliyet alanı endüstriyel enzimler, mikroorganizmalar ve biyofarmasötik bileşenler olan Danimarka şirketi Novozymes, genel olarak 2002’de yaptığı entegre bir rapor yayınlayan ilk işletme olarak düşünülmektedir (Eccles ve Saltzman, 2011: 58). 2007 yılında yayınlanan sürdürülebilirlik için Muhasebe Birleşik Raporlama Çerçevesi (Accounting for Sustainability-A4S- Connected) ile entegre raporlamanın bugünkü yapısına yönelik çalışmalar başlamıştır (Kaya vd, 2016: 86).

Entegre raporlama ilk olarak 2009 yılında Güney Afrika’da duyurulmuştur. Bu tarihten beri Johannesburg Borsası Entegre Raporlama prensipleri doğrultusunda “uygulama ve açıklama” ilkelerine göre hareket etmektedir ve Güney Afrika’nın ardından, Almanya, Fransa, İspanya, Brezilya ve İngiltere de finansal olmayan raporlama ile ilgili olarak düzenlemeler yapmışlardır (Atınay, 2016: 59).

2.3. Entegre Raporlamanın Şirketlere Getirdiği Yenilikler

Geleneksel kurumsal raporlamanın bilgi ihtiyacını karşılamakta yetersiz oluşu ve değişen koşullar ve yenilik arayışları nedeniyle yenilikçi kurumsal raporlama yaklaşımları ortaya çıkmıştır. İşletmeler paydaşlarının bilgilendirme ve karar alma süreçlerine destek olması için finansal olmayan bilgileri, salt finansal bilgi içeren raporlara eklemek veya sürdürülebilirlik, sosyal sorumluluk vb. isimlerdeki ayrı raporlarda

kullanarak hissedarlarını bilgilendirmişlerdir. Ancak bu raporlar bir bilgi karmaşasına yol açmış ve istenilen sonuç elde edilememiştir (Gökten, 2016: 742). Bu nedenle yeni yaklaşımlara ihtiyaç duyulmuş ve entegre raporlama ortaya çıkmıştır. Entegre raporlama ile yatırımcılara sunulan bilgiler arasında hazırlanan diğer raporlara yansıtılmayan fikri mülkiyet hakları, marka değeri, yetenek yönetimi ve sürdürülebilirlik yönetimi gibi maddi olmayan etkenler de bulunmaktadır. Bu bilgiler sayesinde yatırımcılar işletme hakkında doğru bilgi elde ederek kaynakların etkili, etkin ve verimli kullanılması sağlanmış ve maliyetler azaltılacaktır (Topçu ve Korkmaz, 2015: 7).

Bir işletmenin finansal ve finansal olmayan performansını bir arada araştıran entegre raporlama sürdürülebilirlik için önemli bir adımdır. Dünya genelinde Philips, Novo Nordisk, PepsiCo ve Southwest Airlines gibi birçok işletmede uygulanmaktadır (Eccles ve Saltzman, 2011: 56).

İşletmeler entegre raporlama edindiği kazanımlar şunlardır; daha geniş iç bilgi sistemleri ile işletme yönetimi gelecek faaliyetlerinde doğru kaynak kullanımıyla ilgili kararlar almasını sağlamakta, maliyet tabanı minimum seviyelerde dengelenmekte, daha sade ve gerçeği yansıtan raporlama yapılmasını sağlamaktadır. Bu yaklaşım dış dünyayı dikkate almayan düşünce sisteminden uzaklaşmayı sağladığı gibi iş modelinin gözden geçirilmesini gerekli görmektedir. İşletmeler raporlama yönteminde entegre bir yaklaşımı kullanmaya başladıkları zaman gerekli bilgileri ve doğru ölçümlmeleri bir araya getirdiklerinde mevcut raporlamaları değişecek ve verilerini açıklama biçimleri yeni ve çağdaş bir raporlama ortaya çıkacaktır (Mitchell, 2016: 39).

2.4. Entegre Raporlamanın Temel Prensipleri

IIRC’de yer alan entegre raporlamanın temel prensipleri ve bu ilkeleri desteleyen elementler aşağıda ayrıntılı biçimde açıklanmıştır (Topçu ve Korkmaz, 2015: 14):

- Stratejik Bakış
- Geleceğe Yönelim
- Bilgilerin Bağlanabilirliği
- Reaksiyon Verebilme ve Paydaşları Dâhil Etme
- Sadelik, Güvenilirlik, Ehemmiyet
- Elementler: Organizasyonel bakış açısıyla birlikte iş modeli, risk ve fırsatları da içerdiği çalışma koşulları, stratejik hedefler, yönetim ve karşılıklar, mevcut performans ve gelecek ilgili değer yaratan unsurlar oluşturmaktadır.

Entegre rapor organizasyonun stratejik hedefleri ile bu belirlenen hedeflerin organizasyonun değer yaratma ve sürdürme aşamasında ortaya koyabileceği bir stratejik bakış belirlemelidir. Yönetimin geleceğe yönelik beklentilerini içeren raporlar paydaşların organizasyonun tespit edilen beklentileriyle ilgili fikir sahibi olabilmelerini sağlamaktadır. Entegre rapor iş modeli, diğer faktörler, kaynaklar ve organizasyonun bağlı olduğu ilişkiler arasındaki bağı nasıl oluşturacağını belirleyebilmelidir. Kritik paydaşların talep ve ihtiyaçlarına nasıl cevap verildiği ve sürece nasıl katkı sağladıkları raporda yer almalıdır. Aynı zamanda entegre rapor güvenilir ve gerçeği yansıtacak bir temel rapor olarak görülebilmesi için içerdiği bilgilerin bunu sağlayacak şekilde kısa, öz ve organizasyona ait gerekli bilgileri içermelidir (Topçu ve Korkmaz, 2015: 14).

Entegre raporlama ile amaçlanan; işletmenin sermayesini daha etkili şekilde dağıtılarak finansal sermaye sağlayan taraflara sunulan

bilgilerin kalitesini artırmak ve kurumsal raporlamaya etkili bir yaklaşım ortaya koymaktır. Aynı zamanda maddi, üretilmiş, fikri, insan kaynakları, sosyal, ilişkisel ve doğal sermaye için hesap verebilirlik ve yönetilebilirlik yönlerini güçlendirerek kısa, orta ve uzun vadede değer yaratmak isteyen entegre düşünce, karar verme ve harekete geçme düşüncesine odaklanmayı amaçlamaktadır. Entegre raporun ortaya çıkmasının temel dayanağını oluşturan entegre düşünce ise, bir kuruluşun çeşitli işletme ve fonksiyonel birimleri arasındaki bağı ve kullandığı veya etkilediği sermaye öğelerini etkin şekilde hesaba katmayı öncelikli görmektedir. Entegre düşünce işletmede ki faktörlerin birbirleriyle bağılılığı ve karşılıklı bağımlılığı ile paydaşlar için değer yaratarak işletmelerin uzun vade de sürdürülebilirliğini sağlamayı amaçlamaktadır (Aydın, 2015: 71).

Entegre raporlamanın amaçları aşağıdaki şekilde sınıflandırılabilir (IIRC, 2013: 3):

- Finansal sermaye sağlayan taraflara sunulan bilgilerin kalitesini artırarak sermayenin daha etkili ve üretken şekilde dağılmasını sağlamak,
- Kurumsal raporlama anlayışı içerisinde farklı raporlama yolları kullanarak kuruluşta zaman içinde değer yaratma yeteneğini finansal olarak etkileyecek bütün faktörleri kapsayan daha birleşik ve etkili bir raporlama oluşturmak,
- Sermayenin geniş kısmını oluşturan unsurlar (finans, üretilmiş, fikri, insan kaynakları, sosyal, ilişkisel ve doğal) için hesap verebilirlik ve yönetilebilirlik yönlerini güçlendirerek birbirleriyle olan ilişkilerin anlaşılmasını sağlamak,

- Entegre düşüncenin amacı; kısa, orta ve uzun vadede değer yaratmak, karar verme ve harekete geçme unsurlarına destek vermektir.

2.5. Entegre Raporlamanın İçeriği

Bir entegre raporda aşağıdaki sekiz içerik ögesi yer almaktadır (IIRC, 2013: 25):

- Kurumsal genel görünüm ve dış çevre
- Kurumsal Yönetim
- İş modeli
- Riskler ve fırsatlar
- Strateji ve kaynak aktarımı
- Performans
- Genel görünüş
- Hazırlık ve sunum temeli

Entegre raporlama işletmeyi ve işletmenin ticaret içinde olduğu çevreyi net bir şekilde açıklamalı ve kurum kültürü ve etik, sahiplik yapısı ve teşkilat şeması, hedef pazarlar, ürün ve faaliyetler, rekabet durumu ve pazardaki pozisyon raporlamada bulunmalıdır. Dış çevreyi etkileyen unsurlar analiz edilmeli aynı zamanda işgücü ve gelirlere ilişkin istatistiki veriler ve bölgesel dağılım ile yasal, ticari, sosyal, çevresel ve siyasi faktörler değerlendirilmelidir (Topçu ve Korkmaz, 2015: 16).

Entegre raporlamada kuruluşun yönetim yapısının ve iç düzey yönetimin görevlerini etkin bir şekilde yerine getirip getirmediği konusunda paydaşların değerlendirmede bulunabilmesine imkan

sağlamalıdır. Bu doğrultuda, kuruluşun liderlik yapısı ve bu kişilerin deneyim ve becerileri, kuruluşta kurumsal yönetim anlayışını tesis etmede kullanılan mekanizmalar ve süreçler, kurumsal yönetim anlamında yasal gereklilikleri de aşan uygulamaların olup olmadığı ve kuruluşta uygulanan ücret ve teşvik politikaları açıklanmalıdır (Aras ve Sarıoğlu, 2015: 62).

Entegre raporlamada işletmede hedeflerin nasıl belirlendiği ve bu hedefleri karşılamak için nasıl düzenlemeler yapıldığı daha ayrıntılı bir şekilde hesaplanarak hissedarların beklentisini karşılayacak performans analizleri ve risk endeksleri oluşturulmalıdır (Owen, 2013: 348).

3. ENTEGRE RAPORLAMA: ARGÜDEN YÖNETİŞİM AKADEMİSİ

Argüden Yönetişim Akademisi 2014 yılında Boğaziçi Üniversitesi Vakfı (BÜVAK) çatısı altında özel sektör, kamu ve sivil toplum kuruluşlarında “yönetişim” kalitesini geliştirmek amacıyla kurulmuştur. Argüden Yönetişim Akademisi, entegre rapor aracılığıyla operasyonel anlamda ilk faaliyet yılı olan 2015’te gerçekleştirdiği finansal ve finansal olmayan verileri içermektedir. Rapor, IIRC tarafından oluşturulan Uluslararası Entegre Raporlama çatısında yer alan temel kavramlar ve prensipler doğrultusunda hazırlanmıştır. Bu rapor, Türkiye’de yerleşik bir kurum tarafından hazırlanan ilk entegre rapor olma özelliği taşımakta ve entegre raporlamanın geleceği için umut verici örneğini temsil etmektedir. Argüden Yönetişim Akademisi, 2015 yılı ilk operasyonel faaliyet yılı olduğu için raporda geriye dönük veriler bulunmamaktadır.

Entegre raporun çerçevesini, temel olarak kullanan ve raporun içeriği hakkında bilgi veren kılavuz ilkelerden ve birbiriyle bağlantılı

içerik öğelerinden oluşmaktadır. Entegre raporu oluşturan prensiplerin temelinde üç kavram bulunmaktadır. Bunlar “organizasyon ve diğerleri için değer yaratma”, “sermaye öğeleri” ve “değer yaratma sürecidir”. Değer yaratma, kuruluşun iş modeli sayesinde oluşturulur. İş modeli, sermayelerden girdileri alarak bunları iş faaliyetleri ve etkileşimleri sonucunda çıktılara dönüştürür. Bu çıktılar sonucunda, kuruluşun kullandığı ve ürettiği tüm sermayelerin bir değer yaratıp yaratmadığını, ne ölçüde ve nasıl değer yarattığını ortaya koymalıdır. Sermaye öğeler kuruluşun herhangi bir ürün veya hizmet üretmek için kullandığı bu değerleri “sermaye” olarak nitelendirmekte ve bu sermaye öğelerini 6 kategoriye ayırmaktadır. Bunlar; finansal sermaye, üretilmiş sermaye, fikri sermaye, insan sermayesi, sosyal ve ilişkisel sermaye ile doğal sermayedir. Değer yaratma sürecinde işletmelerin kısa ve uzun vadeli değer yaratılmasına teşvik etmektedir. Raporda kısa ve uzun vadede değer yaratmasında önemli bilgilere yer verilmelidir böylelikle işletmenin ve paydaşlarının daha sağlıklı bilgiye dayalı kararlar alınmasına yardımcı olacaktır.

Argüden Yönetişim Akademisi 2015 yılına ait entegre raporunda bu üç temel kavram çerçevesinde hazırlanmıştır. İşletme her stratejinin temelini “İyi Yönetişim” olarak belirledi. Yönetişim konusunda farkındalığı arttırarak kaynakları nasıl harekete geçirildiği ve kullanıldığını entegre raporlama çerçevesinde açıklanmıştır. Raporun zengin içeriğinin yanı sıra somut hedeflere, performans değerlendirilmesi ve değer yaratma sürecine bağlanmaktadır. İşletmenin 2015 yılına ait entegre raporunu üç temel kavram çerçevesinde kısaca anlatılacaktır. Argüden Yönetişim Akademisi 2015 yılına ait entegre raporunda ek olarak finansal belge ve veriler ile birlikte bir etki raporu hazırlanmıştır.

Bu rapor bağımsız denetim firması olan Deloitte tarafından denetlenmiş ve entegre raporuna ek olarak bilgi kullanıcılarına sunulmuştur.

3.1. Değer Yaratma

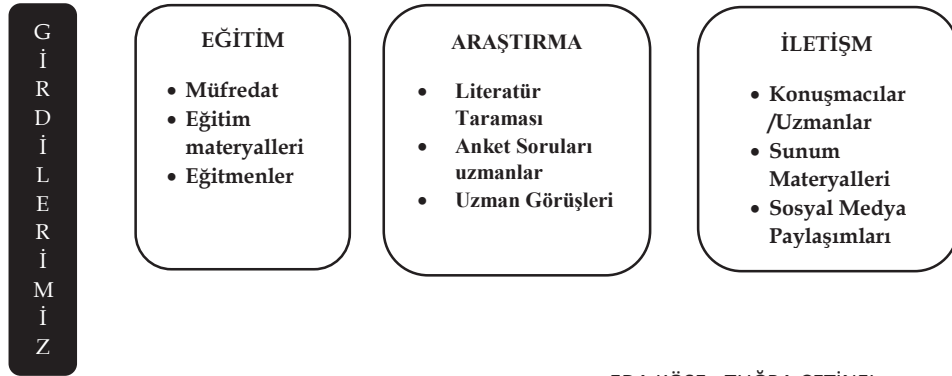
Rapor, işletmenin stratejik çerçevesi ve performans göstergesini açık bir şekilde ortaya koymuştur. İşletme hedeflerini gerçekleştirmek için stratejileri; yönetim bilincinin geliştirilmesi, bilgi platformu, araştırma ve ortak çalışmalar olarak belirlemiştir. İşletme hedeflerine ulaşmak için, eğitim, araştırma ve iletişim faaliyetleri düzenleyerek; toplumun, kamu, sivil toplum ve özel sektör kuruluşları için “İyi Yönetişim” konusunda farkındalığı geliştirmeyi amaçlamaktadır.

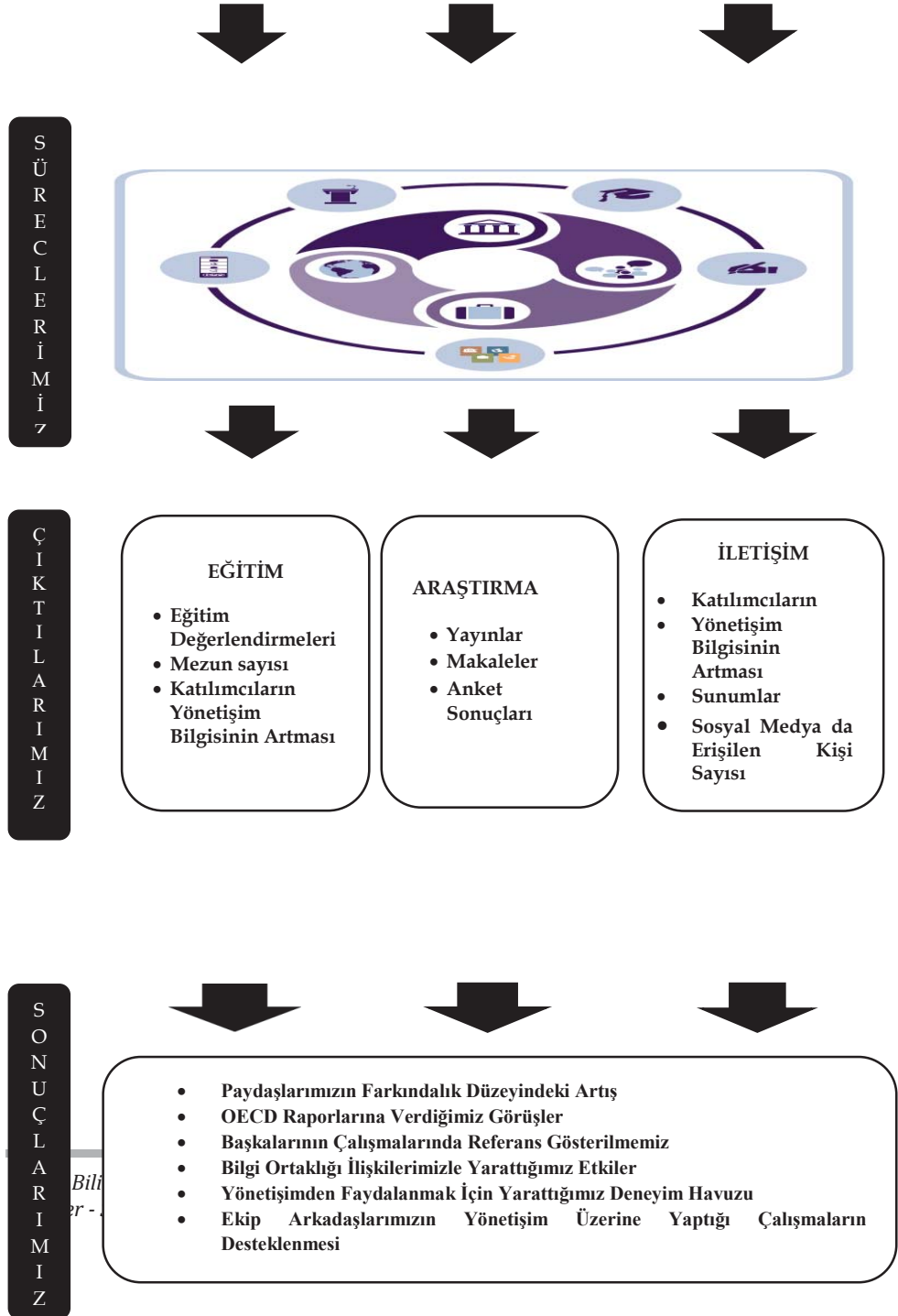
Rapor, işletme için önemli olan ilişkileri, konuları ve zaman içinde değer yaratmak için nasıl etkileşim kurduğunu anlatmaktadır. Ayrıca işletme değer yaratma sürecini nasıl etkinleştirdiğini şekil 3’de göstermektedir. Rapor, işletme için önemli olan ilişkileri ve konuları zaman içinde değer yaratabilmek için nasıl etkileşim kurulduğu anlatılmaktadır. Rapor da bir bölümden diğeri bölüme geçilirken sırasıyla iş modeli – strateji – operasyonlar – performans – riskler olarak gösterilmektedir. Aynı zamanda işletme için en önemli hususları tanımlayarak ve onları işletmenin değer yaratma yeteneğine bağlamaktadır.

İşletme organizasyon yapısında çeşitliliğe önem vermiştir. İşletme tarafından oluşturulan bağımsız 3 kurul (Yönetim Kurulu, Danışma Kurulu, Akademik Kurul) ile hem işletme hem de toplum için değer yaratacak faaliyetler açıklanmıştır. Gelecek yıllla ilgili hedeflere ulaşmak için izlenecek yöntemler belirlenmiştir. İşletme hedeflere ulaşmak için uzun vadeli işbirlikleri ve ortaklıklar kurarak “birlikte” hareket edilmesi

düşüncesini benimsemişlerdir. Bu doğrultu da 3 ortaklık (bilgi ortaklığı, etki ortaklığı, kaynak ortaklığı) üzerinde yoğunlaşarak işletme tek başına yapmaktansa farklı alanlarda faaliyet gösteren ulusal ya da uluslararası ortaklarla birlikte hareket edilmiştir. Rapor da işletme ile ilgili verilen bilgiler 50 sayfalık raporla kısa ve öz olarak açıklanmıştır.

Şekil 3: Argüden Yönetişim Akademisi'nde Değer Yaratma Süreci

YARATTIĞIMIZ DEĞERLER

BİZİM İÇİN	PAYDAŞLARIMIZ İÇİN
<ul style="list-style-type: none">• İtibarımız• Uluslararası Görünürlüğümüz ve Bilinirliğimiz• İlişki Sermayemiz• Akademi'nin Entelektüel Sermayesine Yaptığımız Katkı	<ul style="list-style-type: none">• Yaşam Kalitesini Arttırmak İçin İyi Yönetişim Uygulamalarının Yayılımı• BM Genel Merkezi'ndeki "İyi Yönetişim" Çağrımız• COP21 İmzacısı Olarak Katkılarımız• İtibarı Yüksek Bilgi ve Ortaklık Ağı

Kaynak: Argüden Yönetişim Akademisi Entegre Rapor 2015, <http://argudenacademy.org/>, 14.

3.2. Sermaye Öğeleri

Entegre rapor, işletmenin kullandığı sermayelerin bir değer yaratıp yaratmadığını ve nasıl değer yarattığını ortaya koymaktadır. İşletme 2015 yılına ait entegre raporda her bir sermaye ögesini açıklayarak, işletme faaliyetlerinin bu sermaye öğeleri üzerindeki etkilerini açıklamaktadır. İşletme sermaye öğeleri kullanımını açıklarken temel performans göstergelerinden yararlanmışır. İşletmenin değer yaratma aşamasında faaliyetleri için kullandığı sermayeleri;

- Entelektüel sermaye; bilgi birikimi, deneyimler ve yayınlar,
- Finansal sermaye; bağışlar ve hibeler,

- İnsan kaynakları sermayesi; danışma kurulu, yönetim kurulu, akademik kurul, ekip ve gönüllüler,
- Sosyal sermaye; işbirlikleri, ortaklar ve paydaşlar oluşturmaktadır.

3.3. Değer Yaratma Süreci

İşletme paydaşları olumsuz etkiyi azaltmak ve olumlu etkiyi arttırmak için, işletmenin gelecek dönemleriyle ilgili yapacağı faaliyetleri belirlemektedir. İşletme değer yaratma sürecinde iç iletişime önem vererek, kısa ve uzun vadede riskleri doğru tanımlamalı ve doğru yönetmeli anlayışını benimsemiştir. İşletme kısa, orta ve uzun vadede riski arttıracak itibara dayalı, operasyonel ve stratejik riskler yönetim kurulu tarafından tanımlanmıştır. Rapor da işletmenin performansı iyileştirmek için, işletme paydaşlarının birbirlerine geri bildirimler vererek, yeni fikirler geliştirme fırsatını oluşturmakta ve böylelikle kaliteyi arttırmak için önerilerde bulunmaktadır. İşletme gelecek dönemle ilgili sürdürülebilir değer yaratmak için oluşturulabilecek fırsatları belirlemiştir. Bu fırsatlar;

- Yeni bağışçılar ve potansiyel bağışçılar,
- Faaliyet alanını genişleterek “iyi yönetim” üzerine yeni talepler,
- Bağışçılar, devlet, sivil toplum kuruluşları vb. tarafından duyurulan yeni teşvik ve hibe programları,
- Yeni gönüllüler,
- Yeni işbirliği ortaklıkları belirlenmiştir.

Raporda, işletmenin stratejisiyle aynı doğrultuda iş, akademi dünyası ve STK'larla işbirliği yapılarak, farklı paydaşlarla iletişim,

kaynak, bilgi ve etki kaldırıcı sağlayan yeni işbirliklerin kurulması amaçlanmaktadır. Bu nedenle, ulusal ve uluslararası diğer sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapılabilmesi için bilgi, etki ve kaynak ortaklığı yapılmaktadır.

Argüden Yönetişim Akademisi 2015 yılına ait entegre raporunda, faaliyetlerle ilgili reel bütçe ve harekete geçirilen kaynaklarla sağlanan katkıları etki raporunda sunmuştur. İşletme etki raporunu “hesap verilebilirlik” ilkesi doğrultusunda bağışçılarına işletmeyle ilgili bilgileri aktarmıştır.

SONUÇ

Günümüz dünyasında, sürdürülebilirlik konularının (çevresel, sosyal ve yönetim açısından tanımlanan) önemini arttıran çeşitli sosyal ve düzenleyici raporlarla birlikte ayrı bir finansal ve sürdürülebilirlik raporlarının bu işlevleri yerine getirmek için yeterli olmamaktadır. Yatırımcılar ve paydaşlar finansal ve finansal olmayan performans arasındaki ilişkilerin nasıl yönetildiğini daha iyi anlamak istemektedir. Bunun sağlanabilmesi için işletmelerin raporun hazırlanması aşamasından başlayarak raporun kısa, orta ve uzun vadede işletme faaliyetleriyle ilgili veriler oluşturmalıdır. İşletmeler sadece finansal verileri değil aynı zamanda paydaşları, toplum ve çevre için oluşturduğu değeri açıklaması beklenmektedir. İş dünyasında zamanla oluşan ihtiyaçlar, paydaşların beklentilerini de değiştirmiş kurumsal raporlamanın bu değişimi karşılayabilmesi için değişmesine ve gelişmesine neden olmuştur. Değer yaratan bilgilerin kısa, öz ve anlaşılır şekilde tüm bilgi kullanıcılarına aktarabilmek için entegre raporlama ortaya çıkmıştır.

Entegre raporlama, zaman içinde düzenlemeden ziyade piyasa güçleri tarafından ortaya çıkarılan kurumsal bir uygulamadır. Entegre raporlama, Kuzey Amerika, Afrika, Çin, Latin Amerika, Güney Afrika ve Doğu Asya'da bulunan ülkelerde birçok işletme tarafından kullanılan bir raporlama yöntemi haline gelmiştir. Entegre raporlamaya ilişkin genel kabul görmüş, sınırları belirlenmiş bir format bulunmamaktadır. Entegre raporlamanın zorunlu olduğu Güney Afrika'da bile, bir işletmenin entegre rapora neleri dahil etmesiyle ilgili katı kurallar veya standartlar bulunmamaktadır. Entegre raporun formatı konusunda fikir birliği sağlanarak bu raporu şekillendirecek bir şablon oluşturulabilir. Bu şekilde entegre rapor hazırlayan işletmeler arasındaki farklılıklar ortadan kaldırılarak bilgilerin karşılaştırılabilmesi sağlanacaktır.

Yeni gelişmekte olan entegre raporlama da bazı belirsizlikler ve boşluklar bulunmaktadır. 2013 yılında IIRC tarafından ana çerçevesi belirlenmesine rağmen, belirli ülkeler tarafından uygulanması zorunludur. Ülkemiz entegre raporlama standartlarının ve çerçevesinin belirlenmesiyle birlikte yaygın olarak kullanılmaya başlanacaktır. Çalışmanın konusu dünyada yeni şekillenmeye başlayan ve ülkemizde yaygın olmamakla birlikte Türkiye'de yerleşik bir kurum tarafından hazırlanan ilk entegre rapor olma özelliği taşıyan bu raporu üç temel kavram çerçevesinde incelenmiştir. Bu raporun özellikle diğer işletmelere örnek olması ve onları entegre raporun ne şekilde uygulanabileceğine ilişkin ipuçları elde etmesi beklenmektedir.

Argüden Yönetişim Akademisi 2015 yılına ait entegre raporunda, işletmenin vizyonu, stratejileri ve hedefleri, risklerin tanımı, sahip olduğu sermaye öğeleri, kurumsal yönetim, değer yaratma faaliyetleri, finansal,

Kurumsal ve Entegre Raporlama: Bir Araştırma

sosyal ve çevresel performans bilgilerine yer verilmiştir. Rapor, kısa ve anlaşılır, doğru ve güvenilir nitelikte sunulmuştur. Bu şekilde işletme yayınladığı entegre rapor sayesinde, kurumsal uyum raporu, kurumsal sosyal sorumluluk raporu, sürdürülebilirlik raporu bilgilerini içeren daha işlevsel bir rapor olarak hazırlamıştır.

Bu çalışmada Türkiye’de ilk defa yerleşik bir kurum Argüden Yönetişim Akademisi tarafından hazırlanan 2015 yılına ait entegre rapor incelenmiştir. Benzer konuda inceleme yapacak gelecek çalışmaların işletme sayısını arttırmaları, aynı işletmeye ait entegre raporları birden fazla yılı kapsayacak şekilde incelemeleri bilgilerin karşılaştırma imkanı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- ALTINAY, A. T. “Entegre Raporlama Ve Sürdürülebilirlik Muhasebesi”, Journal Of Süleyman Demirel University Institute Of Social Sciences Year, 3(25), 2016, 47-64.
- ARAS, G., SARIOĞLU, G. U. “Kurumsal Raporlamada Yeni Dönem: Entegre Raporlama”, TUSİAD, 2015.
- Argüden Yönetişim Akademisi Entegre Rapor 2015, <http://argudenacademy.org/>.
- AYDIN, S. “Kurumsal Raporlamanın Evrilme Sürecine İlişkin Bir İrdeleme”, Mali Çözüm Dergisi/Financial Analysis, 25(130), 2015.
- BÜDEYRİ, T., KISA, A. “Entegre Raporlama (ER): Literatür Araştırması”, In Proceedings Of Socioint 2016 3rd International Conference on Education, Social Sciences and Humanities, İstanbul, 2016, 23-25.
- DIPIAZZA Jr, S. A., ECCLES, R. G. “Building Public Trust: The Future Of Corporate Reporting”, John Wiley & Sons, 2002.
- ECCLES, R. G., SALTZMAN, D. “Achieving Sustainability Through Integrated Reporting”, Stanford Social Innovation Review, 56-61, 2011.
- ECCLES, R. G., SERAFEIM, G., “Corporate And Integrated Reporting: A Functional Perspective”, Harvard Business School, 1-21, 2014.
- GÖKTEN, S. “Entegre Raporlama Yaklaşımı İçin Uygulamaya Yönelik Sistematik Bir Öneri”, Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 18 (4), 2016 741 – 765.
- IIRC, “International Integrated Reporting Council” Uluslararası ER Çerçevesi, 2013, 1-37.
- KAYA, U. AYGÜN, D., YAZAN, Ö. “Yeni Bir Kurumsal Raporlama Yaklaşımı Olarak Entegre Raporlama ve Dünyadaki Örnekleri Üzerine Bir Araştırma”, KTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi, 6(11), 2016.
- MITCHELL, S. “Neden, Ne Zaman, Ne Niçin? Entegre Raporlamaya Bir Bakış”, Hissedar Dergisi, TUID, 1(19), 2016, 38-39.

Kurumsal ve Entegre Raporlama: Bir Araştırma

OWEN, G. “Integrated Reporting: A Review Of Developments And Their Implications For The Accounting Curriculum”, *Accounting Education*, 22(4), 2013, 340-356.

SİPAHİ, B., ARSOY, A. P. “Finansal Raporlamada Yeni Yaklaşımlar-New Approaches In Financial Reporting”, *Öneri Dergisi*, 9(33), 2010, 51-57.

TOPÇU, M. K., KORKMAZ, G. “Entegre Raporlama: Kavramsal Bir İnceleme”, *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 30(1), 2015, 1-22.

VILLIERS, C., RINALDI, L., UNERMAN, J. “Integrated Reporting: Insights, Gaps And An Agenda For Future Research”, *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 27(7), 2014, 1042-1067.